

Hatay İli Kırsalındaki Kadınların Girişimcilik Eğilimlerinin İncelenmesi

Nuray Kızılaslan^{1*}, Miyase Karaömer¹

¹Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, 60100 Tokat, Türkiye

MAKALE BİLGİSİ

Geliş 27 Kasım 2014
Kabul 19 Şubat 2015
Çevrimiçi baskı, ISSN: 2148-127X

Anahtar Kelimeler:
Girişimcilik
Kırsal kadın,
Girişimcilik eğilimi
Khi-Kare analizi
Hatay.

ÖZET

Bu çalışmada; Hatay ili kırsalındaki kadınların girişimcilik faaliyetleri incelenmektedir. Araştırma Hatay ili Merkez ve ilçelerine bağlı toplam 21 köyde ve belediyelerde yaşayan 120 kırsal kadını kapsamaktadır. Araştırmada kullanılan veriler anket tekniği ile elde edilmiştir. Analiz aşamasında ise Khi-kare analizi kullanılmıştır. Khi kare analizinde kadınların yaşları, daha önce bir işte çalışmaları, girişimciliğin tanımını bilmeleri ile girişimcilik eğilimi göstermeleri arasında önemli bir fark bulunmuştur. Kadınların girişimcilik eğilimlerinde ekonomik düşünce ön plandadır. Ayrıca kadının ev sorumlulukları ve toplumsal değer yargıları girişimcilik eğilimine engeldir.

* Sorumlu Yazar:

E-mail: nuray.kizilaslan@gop.edu.tr

Turkish Journal Of Agriculture - Food Science And Technology, 3(6): 371-379, 2015

Determination of The Role of Women Entrepreneurship in The Rural of Hatay City

ARTICLE INFO

Article history:

Received 27 November 2014

Accepted 19 February 2015

Available online, ISSN: 2148-127X

Keywords:

Entrepreneurship
Rural women
Tendency entrepreneurship
Chi-square analysis
Hatay

ABSTRACT

In this study, the entrepreneurial activities of the women in the rural part of the city of Hatay are examined. The survey included 120 rural women living in 21 villages of Central District and some other districts of Hatay Province. The data were obtained via questionnaires. For the analysis of the data, Chi-square Analysis was used. The results obtained from the Chi-square Analysis are as follows: there is a significant difference between the women's age, their previous job experience, their knowing the definition of entrepreneurship and their showing tendency of entrepreneurship. Economic considerations are at the forefront of women's entrepreneurial tendency. In addition, women's household responsibilities and social values are barriers to entrepreneurial tendencies.

* Corresponding Author:

E-mail: nuray.kizilaslan@gop.edu.tr

Giriş

İlkel çağlarda insanların ihtiyaçlarını karşılamak için avcılık, çiftçilik, hayvancılık, ticaret gibi faaliyetlerin içinde olmasının doğal bir sonucu olarak girişimcilik doğmuştur.

Girişimcilik faaliyetleri somut olarak Sanayi Devrimi ile başlamıştır. Daha sonra 1970'li yılların ikinci yarısı dünya ekonomisinde ve siyasal arenasında radikal dönüşümlerin yaşandığı bir dönem olmuştur. Petrol fiyatlarındaki şok yükselmeleri takiben yaşanan stagflasyon krizi, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yaygın olarak uygulanan Keynesçi iktisat politikalarının sorgulanmasına yol açmış ve kısa sürede Yeni Klasik Okulların politika reçeteleri sihirli bir formül gibi karşılanmıştır. Yeni Klasik Politikaların benimsenmesi, tüm ülkelerde devletin ekonomisindeki yerinin daraltılması, bu amaçla piyasalara doğrudan müdahalelerinin kaldırılması ve özelleştirme, dış ekonomik ilişkilerde serbestleştirme uygulamalarının yaygınlaşmasına neden olmuştur. Bu yeni ekonomik akıma Türkiye ise, 24 Ocak 1980 İstikrar Politikası uygulaması ile katılmıştır (Şahin, 2002). Bütün bu gelişmeler zaten Sanayi Devrimi ile İngiltere başta olmak üzere Batı Avrupa ülkelerinde liberal düşünceyle gündeme oturan girişimciliğin önemini artıracak oluşumları hızlandırmıştır (Kutlu, 2006).

Türkiye'de ise girişimciliğin başlangıcı Atatürk'ün önderliğinde İzmir'de toplanan 1. İktisat Kongresi olmuştur. Burada Türkiye'de ekonomik kalkınmanın girişimcilikle sağlanacağı ifade edilmiştir, 24 Ocak İstikrar Politikası ile serbest piyasa ekonomisine geçilmesi ve dışa açık büyüme modelinin benimsenmesine paralel olarak girişimcilik hız kazanmıştır (İyicil, 2006).

Toplumsal kalıplar kadınların toplumdaki rollerini öncelikle eş ve anne olarak belirlediği için erkeklerin girişimciliği Sanayi Devrimi öncesinde var olurken ve bu devrimle daha da somut hale gelirken kadınlar bu dönemde ancak 'ücretli' olarak ve 'işçi' statüsü altında çalışma yaşamında yer alabilmiştir. Bu kadın sorunsalı dünyada 1950'li yıllardan itibaren Birleşmiş Milletlerin gündemine kalkınma ve ekonomik yaşama katılımlarının artırılması bağlamında girmesi ile dünyada kadınların kalkınma çabalarının tümü içinde yer alması yönünde yoğun bir faaliyet başlamıştır (Akyol, 1993). Türkiye'de ise kadın girişimciliği kapsamlı ve geniş olarak ilk kez 1992 yılının ekim ayında düzenlenen İstanbul Belediyesi Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı'nın Hollanda Başkonsolosluğuyla ortaklaşa düzenlediği 'Kadınların Ekonomik Bağımsızlığı için Geleneksel Olmayan İş Kollarının Desteklenmesi' sempozyumuyla toplumun özellikle de kadınların gündemine girmiştir (Ecevit, 1993). Nüfusun önemli bir kısmını oluşturan kadınların kendi ekonomik özgürlüklerini sağlayacak olan faaliyetlerin, özellikle de hem kendisine gelir hem de pek çok kişiye iş imkanı sağlayacak olan girişimcilik faaliyetinin desteklenmesi ülke ekonomisinin güçlenme dinamiğinin arttırmasında önemli bir yer almaktadır. Bu nedenle kadın girişimciliği dünyada ve Türkiye'de devlet başta olmak üzere pek çok kurum ve kuruluş tarafından desteklenmeye başlamıştır.

Genel olarak girişimcilik; ortaya çıkan fırsatlardan

yararlanma veya yeni fırsatlar yaratabilme amacıyla üretimin girdilerini örgütlenme yeteneği ve risk alma özellikleriyle bağdaştırarak çıkıya dönüştürmek olarak tanımlanabilmektedir. Girişimci kavramı ise; ekonomik mal ve hizmet üretmek, pazarlamak için üretim faktörlerini ele geçirip, düzenli bir şekilde bir araya getiren, kar amacı güden ve girişimlerinin sonunda doğabilecek tüm riskleri göze alan kişiler olarak tanımlandığı görülmektedir (Tosunoğlu, 2003).

Kadın girişimci; işveren, işyerinin idari ve hukuki sorumluluğunu üstlenmiş, bizzat işinin başında bulunan ve iş yerinde fiilen çalışan kadındır. Buna ilaveten, olağan dışı koşullarda işgücü ve sermaye kaynaklarını verimli bir biçimde kullanacak önlemleri alan, analiz eden, planlayan, uygulayan ve sonuçlarından sorumlu olan, yaratıcı veya akılcı projeler üreten, risk faktörünü göğüsleyen kadındır (Saray, 1993).

Son on yılda yeni iş kaynağı oluşturmanın potansiyel yaratıcısı olarak görülen kadınlar ekonomik büyümenin kullanılmayan bir kaynağıdır. Dünyanın birçok bölgesinde kadın girişimcilerin sayısının giderek arttığı görülmektedir. Bu bağlamda, kadınlar tarafından kurulan ve yönetilen işletmelerin sayısı yeni kurulan işletmelerin üçte birinden fazlasını oluşturmaktadır (Driga ve ark, 2009).

Ancak kadınların girişimcilik konusunda geri planda kaldıkları söylenebilir. Bunun birçok nedeni vardır. Sermaye temini, toplumsal bakış açısı, kredi temininde karşılaşılan zorluklar bunlardan bazılarıdır. Bir çalışmada kadınların başlangıç sermayesi temininde, bankaya teminat göstermekte güçlüklerle karşılaştıkları belirtilmektedir. Pek çok durumda ise kredinin onaylanabilmesi için kadınların kocaları ile yazılı bir anlaşma yapıldığı araştırma sonuçlarından görülmektedir (Kaur ve Hayden, 1993).

Kadınların iş yaşamlarında, hangi meslek ya da pozisyonun kadın işi, hangilerinin erkek işi olduğunu belirlemede etken olan cinsiyete dayalı rol ayrımcılığı da nedenlerden bir diğeridir (Örücü ve ark., 2007; Narin ve ark., 2006; Gökakın, 2000; Soysal, 2010).

21 ülkede yapılan çalışma, mevcut kadın girişimciler ve bunların sayılarındaki artışın küresel pazarda etkin bir biçimde faaliyette bulunmak isteyen herhangi bir ülkenin uzun dönemdeki ekonomik büyümesinin anahtarı olduğunu ortaya koymuştur. Kadınların kendi işinin sahibi olarak çalışmaları çok eskilere uzanırken, bir ülkenin gayri safi milli ve yurtiçi hasılasına katkıları ağırlıklı olarak son otuz yılda, bazı ülkelerde ise sadece son beş yılda ön plana çıkmıştır (Mboko ve Smith-Hunter, 2009).

Bu çalışmada; kırsalda yaşayan kadınların girişimcilik eğilimlerinin hangi ölçüde, nasıl bir yapıda olduğuna, girişimcilik faaliyetine engel olabilecek durumların neler olabileceğine dair bulgular ve çözüm önerileri ortaya konulmuştur.

Materyal ve Yöntem

Bu araştırmanın ana materyalini Hatay ili köylerinde yaşayan kadınlarla anket yoluyla elde edilen veriler oluşturmaktadır.

Bu araştırma Hatay İli köylerini ve belediyelerini

kapsamaktadır. Hatay’da toplamda 426 köy ve belediyelik bulunmaktadır. Bu köylerden kadınların iş yaşamında daha çok yer aldığı köylerin %5’i seçilerek 21 köy belirlenmiştir. 21 köyde gayeli örnekleme yöntemi dikkate alınarak örnek hacmi 120 olarak belirlenmiştir. TÜİK 2000 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerinden yararlanılarak seçilen köylerin nüfusları alınmış ve İki Aşamalı Tabakalı Rastgele Örnekleme Yöntemi kullanılarak her köyden veya belediyeden anket yapılacak kişi sayısı dağıtılmıştır (Düzgüneş ve Ark., 1983, Çingı 1990). Bu yöntemde göre, seçilen 21 köyde 65 054 kişi nüfus vardır, bu nüfusun örnekleme oranı belirlenerek tabaka ağırlıkları oluşturulmuş ve her bir köyde 120 toplam denekten örneğe alınacak kişi sayıları, hangi köyde kaç kişi ile anket yapılacağı ortaya konmuştur. Ayrıca seçilen bu köyler Hatay ili ilçelerine homojen şekilde dağıtılmıştır. Seçilen köylerin ait olduğu ilçeler Hatay ilinin coğrafi farklılıkları göz önüne alınarak seçilmiştir.

Bu araştırmada herhangi bir ürün satan ve satış işlemini yaparken kendi adlarına veya ortak olarak bir işyerleri bulunmasa da kendi paralarını kazanan kadınların girişimcilik eğilimi gösterdikleri kabul edilmiştir. İşletme kurarak para kazanan kadınlar ise büyük sermayelerle kurulmuş işletmeleri olmamasına karşılık belediye izinli pazar yerleri veya belediye ruhsatlı işletmeleri olması durumunda, kendi adlarına iş yeri sahibi oldukları için ve bu işletmelerin bütün sorumluluklarını üstlendikleri ve kendi paralarını kazandıkları için girişimci kabul edilmişlerdir. Söz konusu bu araştırmada herhangi bir ürün satarak para kazanma eğilimde olan veya kendi iş yeri olan kadın sayısı 62’dir. Bunların içinde kendi adına iş yeri olan kadın sayısı ise 7’dir. Hiçbir şekilde kendi parasını kazanma eğilimi olmayan kadınların sayısı ise 58’dir. Bu kadınlar girişimcilik eğilimi göstermemiş kabul edilmektedir. Bu araştırmada kendi paralarını kazanma çabası içinde olan kadınlar görüşülen kadınların %51,67’sini oluşturmuştur.

Verilerin analizinde kadınların girişimcilik eğilimleri ile bazı değişkenler arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacı ile Khi-Kare Bağımsızlık Testi uygulanmıştır. Ayrıca yargı cümleleri ile ilgili sorularda Likert Ölçeği kullanılmıştır.

Araştırma Bulguları

Kırsal Kadınların Genel Özellikleri

Görüşülen kadınların yaş ortalaması 36,68’dir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların 26 ile 40 yaş arasında %43,54 oranındadır. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlarda ise en fazla kişinin olduğu yaş grubu 16-25 yaş arasındadır. Bu bulgulara göre kadınların yaşları arttıkça girişimcilik gösterme eğilimlerinin arttığı söylenebilir. Ayrıca kadınların yaş durumu ile girişimcilik eğilimi arasındaki farklılık hesaplanan Khi-kare testinde önemli bulunmuştur. Farklılığın ise, 26 ile 40 yaş arasında olan kadınların bulunduğu gruptan kaynaklandığı belirlenmiştir. Bağımlılık katsayısı ise 0,27’dir.

Kadınların %47,50’si ilköğretim mezunu, %5,83’ü ise okuryazar olmayan, %12,50’si okuryazardır. Üniversite mezunu kadınlar ise, %5,00 paya sahiptir. Girişimcilik eğilimi gösteren ve göstermeyen kadınların çoğunluğunun eğitimi ilköğretim mezundur.

Araştırmaya katılan kadınlardan %90,84’nün sosyal güvencesi bulunmaktadır. Ancak bunlardan sadece %27,51’inin sosyal güvencesi kendine aittir. Girişimcilik eğilimi gösterenlerin %32,25’i kendine ait sosyal güvenceye sahiptir. %56,45’i ise evli olunan eşe ait sosyal güvenceden faydalanmaktadır. Eğilim gösteren kadınlar, eğilim göstermeyenlere göre daha fazla kendisine ait sosyal güvenceye sahiptir. Girişimcilik eğilimi gösteren hiçbir kadın veli ya da vasinin sosyal güvencesinden faydalanmazken, girişimcilik eğilimi göstermeyenlerin %20,68’i faydalanmaktadır. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlardan sosyal güvence sağlayan kurumlardan haberi olmayan kadın bulunmazken, girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlarda 1 kişi habersizdir. Kurumlardan haberdar olmayan kadın sayısı toplam kadın sayısı içinde %0,83 paya sahiptir. Ayrıca kadınların kendine ait olunan sosyal güvencenin %70,58’i yeşil kart, %14,70’i SSK, %14,70 ise Bağ-Kur’dur.

Araştırmaya katılan kadınların %80,84’ü evli, %19,16’si bekar. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların %91,94’ünün evli, %8,06’sının ise bekar olduğu görülmektedir. Girişimcilik eğilimi olmayan kadınların ise %68,97’si evli, %31,03’ü bekar. Bu bulgulara göre girişimcilik eğilimi gösteren kadınların olmayanlara göre daha fazla evli olma durumu, evlilikte sorumluluklarının artması ve eşinin destek ve güvenini hissetmesi ile açıklanabilir. Kadınların medeni durumu ile girişimcilik eğilimi arasındaki farklılık, hesaplanan Khi-kare testinde 0,05 anlam düzeyinde önemli bulunmuştur. Khi-kare testinin bağımlılık katsayısı ise 0,24’tür.

Araştırmaya katılan kadınların %45,36’sı üç veya dört çocuğa sahiptir, %5,15’i ise yedi veya daha fazla çocuğa sahiptir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların %47,37’si üç veya dört çocuğa sahip olurken %5,27’sinini hiç çocuğu bulunmamaktadır. Eğilim göstermeyen kadınlarda da eğilim gösteren kadınlarda olduğu gibi en fazla sahip olunan çocuk sayısı %42,50’lik yüzdeyle üç veya dört çocuktur. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların daha fazla çocuğa sahip olduğu görülmektedir. Buna göre kadınların bakmakla yükümlü olduğu çocuk sayısı arttıkça kadınların ailelerinin geçimini sağlamak için daha fazla gelire ihtiyaç duymaları sebebiyle, girişimcilik eğilimlerinin artmış olduğu söylenebilir.

Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların arasında daha önce bir işte çalışma oranı %44,83 iken girişimcilik eğilimi gösteren kadınların oranı %80,65’dir. Bu sonuç, girişimcilik eğilimi gösteren kadınların daha fazla iş tecrübesi edindiklerini göstermektedir. Genel olarak araştırmaya katılan kadınların %63,34’ü daha önce herhangi bir işte çalışmıştır. Khi-kare bağımsızlık testine göre kadınların daha önce bir işte çalışmaları ile girişimcilik eğilimi göstermelerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre kadınların çalışma hayatı içinde daha önceden bulunmuş olmalarının, girişimcilik eğilimi göstermelerini artırıcı bir rol aldığı söylenebilir.

Herhangi bir işte daha önce çalışmış 99 kadından 23 tanesi birden fazla işte çalışmıştır. Kadınların birden fazla çalıştığı işler genelde sigortalı bir iş, mevsimsel işçi, kendine ait bir işletmede çalışma, sigortası olmayan bir iş, aileye ait olan bir tarla ya da bahçelerde ücretsiz işçi olarak belirlenmiştir. Girişimcilik eğilimi gösteren ve

göstermeyen kadınlar daha çok aileye ait tarla veya bahçelerde ücretsiz tarım işçisi olarak çalışmıştır.

Daha önce hiç bir işte çalışmamış olan kadınlar araştırmaya katılan kadınların %36,66'sını oluşturmaktadır. Çalışmayan bu 44 kadın arasında çalışmama sebepleri arasında en fazla paya sahip olan unsur, %36,36'lık pay ile ev işlerinin sorumluluğudur. En az pay ise bayan olunduğu için iş başvurularının değerlendirilmemesi, kabul edilmemesi unsurudur.

Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların çalışmama nedeni ev işlerinin sorumluluğu (%66,67) ile bayan olduğu için iş bulmama (%8,33) unsurudur. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların ise %40,63'ü kendi istemediği için çalışmadığını belirtmiştir. Kadınların şu andaki iş durumlarına bakıldığında girişimcilik eğilimi olan ve olmayan her iki grup için %48,33'ünün ev hanımı olduğu görülmektedir. En az yapılan iş ise %2,50 ile sigortalı olarak bir yerde tam zamanlı çalışma ve %0,83'lük pay ile yarı zamanlı sigortasız bir işte çalışmadır. Kendine ait veya ortağı olunan bir işletmesi olan 7 kadın vardır. Bu kadınlar çalışmaya katılan kadınlar içinde %5,83'lük bir paya sahiptir.

Araştırmaya katılan kadınların %36,66'sı İŞKUR'un ne olduğunu bilmemektedir. %7,5'nin İŞKUR'a kaydı bulunurken %55,84'ü İŞKUR'a kayıtsızdır. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların %58,06'sı İŞKUR'a kayıtsız, %1,61'i kayıtlı ve %40,33'ü bu kurumun ne olduğunu bilmemektedir. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların ise %13,81'i İŞKUR'a kayıtlı, %53,44'ü kayıtsız ve %32,75'i bu kurumun ne olduğunu bilmemektedir. Bu bulgulara bakıldığında girişimcilik eğilimi gösteren kadınların İŞKUR'a kayıt olma ve İŞKUR'un işlevini bilme konusunda, eğilim göstermeyen kadınlara kıyasla, beklenenin aksine daha geride oldukları söylenebilir. Buna göre İŞKUR'un işlevini bilmek veya kayıtlı olmak kadınların girişimcilik eğilimi göstermelerini artırıcı bir rol oynamadığı söylenebilir.

Çalışmaya katılan kadının %86,67'sinin Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kaydı bulunmazken %5,83'ünün kaydı bulunmaktadır. Kayıtlı kadınlardan %3,33'ü girişimcilik eğilimi olan kadın, %2,50'si ise girişimcilik eğilimi olmayan kadındır. Böyle bir kayıt sisteminden haberdar olmayan kadınların araştırmaya dahil olan kadınlar içindeki payı ise %7,50'dir.

Girişimcilik eğilimi gösteren 62 kadından bir iş yeri olmadığı halde para kazanmak amacıyla pazara giden, elden satış yapan 55 kadın en fazla sebze ve meyve (%47,27) satmaktadır. En az satılan ürünler ise balık (%3,63) ve ipek üretimi için kullanılan ipek böceği lifleridir (%3,63). Ayrıca dantel ve oya gibi el iş ürünleri (%25,45) ise kadınların satıyor oldukları ürünler içinde önemli bir paya sahiptir. Bunların dışında kadınlar tarafından sumak, tekstil ürünleri, tütün, süt ürünleri, kabak lifi, ev yapımı şarap ve rakı, salça, zeytin gibi salamura ürünler, zeytinyağı ve nar ekşisi gibi ürünleri satılmaktadır.

Kadınların İş Yeri Açma İle İlgili Düşünceleri

Çalışmaya katılan kendine ait veya ortağı olunan bir işletmesi olmayan kadınların en fazla yapmak istedikleri için %14,15'lik oranla el iş ürünleri (Dantel, oya, ahşap boyama, cam boyama) satan bir işyeri açmak olduğu görülmektedir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların en

fazla kurmak istedikleri işletme türü el işi ürünleri satan (%20,00) bir işletmedir. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlarda ise en çok kurulması istenen işletme türü restoran veya lokantadır (%18,96). Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlarda %13,79 oranında işletme kurmak yerine kamuda çalışan bir memur olmayı isteme de yer almaktadır. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların çoğunun kendi gelirini elde etmede girişimci faaliyetlerin daha ön planda tutulduğu söylenebilir.

Kendilerine ait veya ortağı olunan herhangi bir işletmesi olmayan kadınların, bir iş kurmak isteseler bunu hangi şekilde yapmak istediklerine ilişkin veriler de elde edilmiştir. Kadınların %73,47'si, tamamen kendine ait olan bir işletme kurmak istemektedir. %13,27'si kazancın veya zararın ortaklar arasında eşit ya da önceden kararlaştırılan bir şekilde dağıtıldığı bir işletme, %3,53'ü ortakları şirket borç alacaklarına karşı şirkete koydukları sermaye kadar sorumlu olduğu bir işletme, %0,88'i ortakları şirket borç ve alacaklılarına karşı sınırsız sorumlu olduğu bir işletme kurmak isterken, %8,85'i ise ailesi ile birlikte bir işletme kurmak istemektedir.

Kadınların %87,60'ının kendilerine ait veya ortağı olunan bir işletme kurarken, bayan olmanın işlerini zorlaştıracağını düşündükleri görülmektedir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların %92,73'ü zorlaştıracağını düşünürken, eğilim göstermeyen kadınların %82,75'i zorlaştıracağını düşünmektedir. Bu verilere göre eğilim gösteren kadınlar, eğilim göstermeyen kadınlara nazaran iş kurma aşamasında kadın olmanın işlerini zorlaştıracağını daha fazla düşünmekte olduğu söylenebilir. Khi-kare bağımsızlık testine göre kadınların girişimcilik eğilimi göstermeleri ile bir işletme kurarken kadın olmanın getireceği güçlük konusundaki düşünceleri arasında, 0,05 anlam düzeyinde anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Söz konusu farklılığın ise kadın olmanın işlerini zorlaştıracağı düşünen kadınlardan kaynaklandığı söylenebilir. Khi-kare testinin bağımlılık katsayısı ise 0,40'dır.

Kadınlara ait bir başka bulgu ise iş kurma ile ilgili herhangi bir eğitim alınıp alınmadığıyla ilgilidir. Söz konusu bu eğitimle, kamu kurumlarının veya sosyal kuruluşların vermiş olduğu girişimciliği destekleme amaçlı eğitimler, iş kurulması düşünülen alan ile ilgili eğitimler, mesleki eğitim kursları gibi kadınların kendi işlerini kurmalarını destekleyecek herhangi bir eğitim kastedilmektedir. Kadınların %95,00'ünün iş yeri açmak ile ilgili herhangi bir eğitim alamadığı, sadece %5,00'nin eğitime aldığı görülmektedir. İş yeri açma hususunda herhangi bir ücretsiz eğitim verilirse kadınların %67,50'si eğitime katılmayı isterken, %32,50'si istememektedir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların %66,13'ü, eğilim göstermeyen kadınların %68,97'si eğitime katılmayı istemektedir. İşyeri açmaya yardımcı olabilecek eğitimi kadınların %87,50'si faydalı bulurken %12,50'si faydalı olacağını düşünmemektedir. Ayrıca kadınların %52,50'si iş yeri açma konusunda ücretsiz eğitim veren kurumlar olduğundan haberdar olurken, %47,50'si haberdar değildir.

Kadınların, kadın girişimciliğini geliştirme amacıyla olan bazı örgüt ya da kurumları %83,33'ü bilmemektedir. En fazla bildikleri kurumlar TÜİK(%9,16), KOSGEB(%6,66) ve TKDK(%4,16)'dır.

Araştırmaya katılan kadınların gerek vakıflar veya

dernekler, gerek bankaların gerekse kamu kurumlarının kadın girişimciliğini desteklemek amacı ile kredi veya kredi verme haricinde yönetim, iş meslek danışmanlığı; eğitim, gerekli sermayeye ulaşım gibi konularda destek vermelerinden %50,00'si haberdardır. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların %51,62'si, eğilim göstermeyenlerin %48,27'si bilmektedir. Kredi veren kurumlar arasında kredi veya işyeri açma ile ilgili mali destek veren kurumlardan bankalar hariç hiç bir kurum bilinmemektedir. Ayrıca kadınlar destek veren kurumların sermaye amaçlı kredi vermeleri haricinde sadece iş kurma konusunda eğitim verdiklerini bilmektedirler. Danışmanlık, ürünlerini pazarlama, teknik yardım gibi konularda herhangi bir destek verildiğinden haberdar değildirler.

Kadınların %81,66'sı girişimciliğin tanımını bilmezken, sadece %18,34'ü bilmektedir. Girişimci veya müteşebbis tanımını bildiğini söyleyen kadınlardan, girişimciliği tanımlamaları istendiğinde, iş yeri sahibi olan, kendi işini kuran veya yeni bir iş kuran kişidir şeklinde tanımlamışlardır. Bu doğru tanımlamanın yanında girişimcilik eğilimi gösteren kadınların, göstermiş oldukları davranışın gelir elde etme dışında, ekonomik yaşam içinde ayrıca tanımlanan bir durum olduğuna dair fikirlerinin pek bulunmamakta olduğu söylenebilir.

Kadınların İş Yeri Açmak İstemelerinde Etkili Olabilecek Bazı Nedenler

Araştırmaya katılan kadınlar arasında kendine ait veya ortak olunan iş yeri sahibi kadınların sayısı 7'dir, işyeri olmayan ise 113 kadın vardır. Bir işyeri olmayan kadınlara, iş yeri açmak istemelerinde etkili olabileceği düşünülen bazı nedenler gösterilmiş, bu nedenleri içeren sorular (Çizelge 1) yöneltilmiştir.

İşyeri açma nedenleri arasında olan ekonomik özgürlük; kadınların %47,80'i için çok fazla etkilidir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar için bu oran %43,64, eğilim göstermeyen kadınlar için ise %51,73'dür.

İşyeri açma nedenleri arasında olan kazanç sağlamak; kadınların %54,88'i için çok fazla etkilidir. %43,36'sı ise, fazla önemli görmüştür. Hiç bir kadın kazanç sağlamayı, iş yeri açma hususunda çok az etkili bulmamıştır. Sadece

girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar arasında %1,73 oranında az etkili bulunmuştur. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların %60,00'ü çok fazla etkili bulurken eğilim göstermeyen kadınlarda bu oran %50,00'dir.

İş yeri açmayı isteme nedenleri arasında olan aile bütçesine katkı sağlamak; kadınların %45,15'i için çok fazla etkiliyken, %0,88'i için çok az etkilidir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların %50,91,'i için bu neden çok fazla etkiliyken, eğilim göstermeyen kadınların %43,10'u fazla etkili bulmaktadır.

İş yeri açmayı isteme nedenleri arasında olan sosyal statüyü yükseltmek; kadınların %38,05'i için fazla, %34,52 için çok fazla önemli bulunmuştur. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların %44,83'ü sosyal statüyü fazla, %31,03'ü çok fazla etkili bulurken %12,07'si çok az etkili bulmaktadır. Eğilim gösteren kadınların ise %38,20'si çok fazla, %3,63'ü çok az etkili bulmuştur.

İş yeri açmayı isteme nedenleri arasında olan aile içinde saygınlık; kadınların %30,98'nin çok fazla etkili buldukları görülmektedir. %14,15'i ise çok az önemli bulmaktadır. Girişimcilik eğilimi olan kadınların %21,81'i çok fazla etkili bulurken, eğilimi olmayan kadınların %39,65'i çok fazla etkili bulmuştur.

İş yeri açmayı isteme nedenleri arasında olan başkasının emri altında çalışmayı istememek; kadınların %30,08'i tarafından çok fazla etkili bulunmuştur. %12,40'ı çok az etkili bulmuştur. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların ise, %8,62'si çok az etkili bulurken, %25,86'sı fazla etkili, %32,75'i ise çok fazla etkili bulmuştur. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların %16,37'si çok az etkili bulurken %30,90'ı fazla etkili bulmuştur.

İş yeri açmayı isteme nedenleri arasında olan aileye gelecekte de var olabilecek iş imkanı bırakma; kadınların %40,71'i tarafından çok fazla önemli bulunmuştur. Ayrıca, girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar için, eğilim göstermeyenlere göre daha çok önemlidir denilebilir.

İş yeri açmayı isteme nedenleri arasında olan bir bayanın başarılı olacağını kanıtlama; kadınların %33,63'ü tarafından çok fazla etkilidir. Eğilim gösteren kadınların ise %43,64'ü ise fazla etkili bulurken, eğilimi olmayan kadınların %37,95'i çok fazla etkili olduğunu düşünmüştür.

Çizelge 1 İş yeri açmayı isteme nedenleri

Nedenler	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar(%)					Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar (%)				
	Çok az	Az	Kararsız	Fazla	Çok fazla	Çok az	Az	Kararsız	Fazla	Çok fazla
1	5,45	1,82	9,09	40,00	43,64	10,35	5,17	5,17	27,58	51,73
2	0	0	0	40,00	60,00	0	1,73	1,73	46,54	50,00
3	1,82	1,82	9,09	36,36	50,91	0	6,90	10,35	43,10	39,65
4	3,63	18,18	9,09	30,90	38,20	12,07	6,90	5,17	44,83	31,03
5	9,09	12,72	20,00	36,38	21,81	18,96	5,17	12,09	24,13	39,65
6	16,37	20,00	5,45	30,90	27,28	8,62	15,52	17,25	25,86	32,75
7	1,82	1,82	7,27	49,09	40,00	8,62	6,90	15,52	32,77	36,19
8	7,27	3,63	16,37	43,64	29,09	5,17	13,79	6,90	36,19	37,95
9	25,46	14,55	21,81	21,81	16,37	17,25	15,51	10,35	31,03	25,86
10	7,27	9,09	20,00	41,83	21,81	12,09	8,62	5,17	39,65	34,47

1: Ekonomik Özgürlük

2: Kazanç Sağlama

3: Aile Bütçesine Katkı Sağlama

4: Sosyal Statüyü Yükseltme

5: Aile İçinde Saygınlık

6: Başkasının Emri Altında Çalışmayı İstememek

7: Aileye Gelecekte Var Olabilecek İş Bırakma

8: Bir Bayanın Başarılı Olacağını Kanıtlama

9: Yeni Bir Çevre Edinmek

10: Birey Olarak Başarılı Olacağını Kanıtlamak

İş yeri açmayı isteme nedenleri arasında olan yeni bir çevre edinmek; %21,24 çok az, %15,04 az, %15,94 kararsız, %26,54 fazla, %21,24 çok fazla etkili görmüşlerdir. Eğilim göstermeyen kadınlar için yeni bir çevre edinecek olmak, kendi iş yerine sahip olmada daha önemlidir.

İş yeri açmayı isteme nedenleri arasında olan birey olarak başarılı olacağını kanıtlamak; kadınların %40,70'i fazla etkili bulup %28,32'si çok fazla etkili bulmaktadır. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar, eğilim gösterenlere kıyasla iş yeri açmada kendi başarısını kanıtlamayı daha önemli bulmaktadır.

Yapılan bir araştırmada da (Çelik ve Özdevecioğlu, 2001); kadın girişimcilerin kendi sermayeleri ile işlerini kurdukları ve ekonomik açıdan ailelerine katkıda bulunmak amacıyla, kadınlık rollerine de sıkı sıkıya bağlı kalmak şartıyla girişimcilik yaptıkları sonucu ortaya konmuştur. Yine kadın girişimcileri, girişimci olmaya daha çok aileye ek gelir sağlamak, kocanın ölmesi, kendini ispat etme ve geçmiş mesleki tecrübelerin ticari hayata aktarılması gibi faktörlerin etkili olduğu tespit edilmiştir.

Kadınların İş Yerine Sahip Olmama Nedenleri

Kadınların kendi şahsına ait veya ortağı olduğu herhangi bir iş yerine sahip olamama nedenleri arasında olabileceği düşünülmüş bazı durumları ne ölçüde etkili buldukları araştırılmıştır.

İş yerine sahip olamamanın nedenlerinden eğitimsizlik faktörünü, kadınların %38,95' çok fazla, %30,08'i ise fazla etkili bulduğu saptanmıştır.

İş yerine sahip olamamanın nedenlerinden sermayesizlik faktörünü, kadınların %57,53'ü çok fazla etkili buldukları, %31,87'si fazla etkili bulmuştur.

İş yerine sahip olamamanın nedenlerinden deneyimsizlik faktörü, kadınların %31,87'si tarafından fazla etkili bulunurken, %29,21'i çok fazla etkili bulmuştur. %16,81'i çok az etkili olduğunu ifade etmiştir. Deneyimsizlik, girişimcilik eğilimi gösteren kadınlarda, eğilim göstermeyenlere kıyasla işyerine sahip olmamada daha önemli bir unsurdur. Yapılan bir araştırmada, erkeklerin girişimcilik ile ilgili altyapılarının ve geçmiş deneyimlerinin kadınlardan daha fazla olduğu, kadın girişimcilerin genellikle işletmelerin kuruluşunda hazırlıklı olamadıkları ve bu nedenlerle de erkeklere nazaran daha fazla risk üstlenmek zorunda kaldıkları bildirilmektedir (Kutanis, 2003).

İş yerine sahip olamamanın nedenlerinden başarısız olma korkusu faktörü, kadınların %37,17'si için çok fazla öneme sahiptir. Ancak girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar bu faktörü önemsememekte %30,90'ı çok az etkili, %12,72'si çok fazla etkili bulmaktadır. Eğilim göstermeyen başarısız olma korkusunu kadınların %60,34'ü çok fazla etkili ve %6,90'ı çok az etkili bulmuştur. Buna göre girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar için başarısız olma korkusu işyerine sahip olmamada ciddi düzeyde önemli bir unsurdur.

İş yerine sahip olamamanın nedenlerinden ailenin izin vermemesi faktörü, kadınların %39,85'i çok az etkili bulunurken %19,46'sı için çok fazla etkili bulunmaktadır. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların %39,66'sı için ailenin veya eşin izin vermemesi iş yerine sahip olmamada çok az etkili olurken, %20,68'i için az etkili ve

%27,38'i için çok fazla etkilidir. Eğilim gösteren kadınların ise %40,00'ü çok az, %14,55'i az etkili bulurken %10,91'i çok fazla ve %29,09'u fazla etkili bulmaktadır.

İş yerine sahip olamamanın nedenlerinden ev işlerinin sorumluluğu, çocuk bakımı gibi faktörler, kadınların %33,63'ü için çok az etkili olurken, %32,74'ü için çok fazla etkili olduğu görülmektedir. Yine kadınların %22,12'si için evin sorumluluğu işyeri açmada fazla etkili olurken, %8,85'i için az etkili olmaktadır. Buna göre kadınların geneli için işyerine sahip olmamada ev işlerinin sorumluluğu önemli bir neden sayılabilir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların %18,18'i için bu durum çok az önemli bir unsur olurken %40,00'ü için çok fazla önemli bir unsurdur. Eğilim göstermeyen kadınların %48,27'si için çok az önemli bir durum olurken %25,86'ı için çok fazla önemli bir unsurdur. Buna göre, eğilim gösteren kadınlar için eğilim göstermeyen kadınlara kıyasla, ev işlerinin, çocuk bakımının sorumluluğu iş yerine sahip olmamada daha önemli bir nedendir. Kadının o kadar farklı ev işlerinden ve çocukların yetiştirilmesinden sorumlu olması, onun iş yaşamında var olan bir işi geliştirmesine veya girişimsel yetenekleri geliştirmesine yeterince zaman ayıramamasında etken olanın zaman darlığı (OECD, 2004) olduğu vurgulanmıştır. Yapılan bir araştırmada da (Allan ve Truman, 1993); kadın girişimcilerin bir yanda ev işlerini organize etmeye çalışırken bir yandan işle ilgili sorumluluklarını yerine getirmeye çabaladıkları görülmüştür ve bu durumun kadınlarda çoğunlukla suçluluk duygusuna ve strese neden olduğu saptanmıştır.

İş yerine sahip olamamanın nedenlerinden toplumdaki gelebilecek olumsuz eleştiriler faktörü, kadınların %22,12'si için çok az %20,37'si için az etkili olurken %24,78'i için fazla %30,08'i için çok fazla önemli bir nedendir. Kadınların kendilerine ait bir işletmeye sahip olamalarında toplumun olumsuz eleştirileri, girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar için, eğilim göstermeyen kadınlara göre daha önemli bir etkidir. İş yaşamında kadınlara yönelik, güvensizlik, tecrübe eksikliği ve başarısızlık beklentisi (Toksöz, 2007; Soysal, 2010) kadın girişimciliğinin önünde engeldir.

İş yerine sahip olamamanın nedenlerinden yakın çevrenin olumsuz tepkisi faktörü, kadınların %36,28'nin bu durumu işyeri sahibi olmamada çok az etkili buldukları ve %28,32'sinin ise çok fazla etkili buldukları görülmektedir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların %27,28'i çok az etkili bulurken %27,28'i çok fazla etkili bulmaktadır. Eğilim göstermeyen kadınların ise %44,83'ü çok az etkili bulurken %29,32'si çok fazla etkili bulmaktadır.

Kadının yerinin evi olduğunu ve erkeğin izni olmaksızın kadının herhangi bir girişimde bulunamayacağını dikkate alan ve ataerkil toplumlarda var olan toplumun geleneksel inanç ve baskısı bazı çalışmalarda da vurgulanmıştır (Güldal, 2006; Cam, 2003; Soysal, 2010)

Kadınların İş Yerini Kurmada Sorun Olabileceğini Düşündükleri Bazı Durumlar

Herhangi bir iş yerine sahip olmayan kadınların işyeri kurmak isteseler, işyerini kurma aşamasında sorun olabileceği düşünülen bazı durumları kadınların önemli

bulma ölçüleri araştırılmıştır.

İş kurarken sorun olabilecek resmi prosedür, girişimcilik eğilimi gösteren kadınların %7,27'si için çok az, %43,64'ü fazla sorun olarak düşünülmektedir. Eğilim göstermeyen kadınların ise %22,42'si çok az, %34,47'si fazla sorun olacağını düşünmektedir. Kadınların genelinin %72,58'i için, önemli bir sorun olarak görüldüğü söylenebilir.

İş kurarken sorun olabilecek sermaye bulmak, kadınların %60,19'unun çok fazla, %0,88'inin ise çok az sorun olabileceğini düşündüğü görülmektedir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların %1,82'si çok az sorun olacağını düşünürken %52,73'ü çok fazla sorun olacağını düşünmektedir. Eğilim göstermeyen kadınların ise hiç biri çok az sorun olacağını düşünmezken, %67,24'ü çok fazla sorun olabileceğini düşünmektedir.

İş kurarken kadınların devletin verdiği desteklerden ve yardımlardan faydalanamamayı ne ölçüde sorun olarak gördüklerine bakıldığında, kadınların %46,91'i çok fazla sorun olabileceğini düşünürken, %13,27'si çok az sorun olabileceğini düşünmektedir. Eğilim gösteren ve göstermeyen kadınların her ikisi içinde, bir işyeri kurarken devletin bu konuda verdiği eğitim veya mali desteklerden faydalanamamak önemli bir sorundur.

İş kurarken kadınların devletin verdiği desteklerden ve yardımlardan haberdar olamamayı ne ölçüde sorun olarak gördükleri incelendiğinde, kadınların %38,06'sı için çok fazla etkili, %14,15'i için ise çok az etkili olabilecek bir sorundur. Bulgulara göre, bu durum eğilim göstermeyen kadınlar için, eğilim gösteren kadınlara nazaran daha etkili olabilecek bir sorundur. Kibas (2005); köy kadınlarının girişimcilikteki başarı, fırsat ve zorluk algılarının belirlenmesi amacıyla yaptığı araştırma kapsamında, girişimcilikte pazar ve finans kaynaklarıyla ilgili yeterli bilgiye sahip olmamaları konusunda zorluklarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

Kadınların kendilerine ait bir işyeri açmak istediklerinde, kurmak istedikleri işin türü, piyasası veya karlılığı gibi durumlarla ilgili gerekli bilgileri verecek herhangi bir danışma biriminin bulunmamasını %31,87'si çok fazla etkili sorun olarak görmektedir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların %32,72'si fazla sorun olabilecek bir durum olarak görürken eğilim göstermeyen kadınların ise %36,66'sı çok fazla etkili bir sorun olarak görmektedir.

İş kurarken sorun olabilecek nitelikli personel bulmak, kadınların %34,52'si tarafından çok az, %28,32'si tarafından az sorun olarak nitelendirilmiştir. Çok az sorun olarak gören girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar %40,00, eğilim göstermeyen kadınlar ise %29,32'dir.

Kendilerine ait veya ortağı olunan bir işletme kuracak olsalar, işletmeyi kuracak uygun bir mekan bulmayı ne derece etkili bir sorun olarak gördükleri incelendiğinde, girişimcilik eğilimi gösteren kadınların %34,55'i çok az sorun, eğilim göstermeyen kadınların ise %32,77'si az sorun olacağını düşünmektedir. Araştırmaya katılan kadınların %30,98'i az etkili bir sorun olarak görürken, %7,96'sı çok fazla etkili bir sorun olarak görmektedir.

İş kurarken sorun olabilecek toplumun kadınlar için geleneksel düşünceleri konusu %37,17'si için çok fazla etkili bir sorun olabilirken, %13,27'si için çok az etkili bir sorun olmaktadır. %35,40'ı için fazla etkilidir. Bu konu önemli bir sorun olarak görülmektedir.

Kendine ait veya ortağı olunan herhangi bir işletmesi bulunmayan kadınların, eğer bir işletme sahibi olmaya çalışılsa sorun olabileceği düşünülen bir başka unsur, işletmenin piyasası ile ilgili bilinmesi gerekli görülebilecek bilgilere ulaşılmasıdır. Bu durum kadınların %11,50'si için az, %15,94'ü için çok az ve %29,21'i için fazla etkili olabilecek bir sorundur. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların %6,90'ı için ise bu durum çok az etkili bir sorun, %34,47'si için de çok fazla etkili bir durumdur. Eğilim gösteren kadınların %25,46'sı piyasayla ilgili bilgi edinmeyi işletme kurarken çok az etkili olabilecek bir sorun olarak görürken %12,72'si çok az etkili bir sorun olarak görmektedir.

Yine kadınların %6,20'si kurulması düşünülen iş yeri için gerekli teçhizat ve hammaddeyi bulabilmeyi çok fazla etkili bir sorun olarak görürken %27,44'ü çok az etkili bir sorun olarak görmektedir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların %27,28'i az etkili, %7,27'si çok fazla etkili bir sorun olarak görmektedir. Eğilim göstermeyen kadınların ise %5,17'si çok fazla etkili, %29,32'si ise çok az etkili bir sorun olarak görünmektedir.

Kadın girişimciliği konusunda dünya genelinde, bütüncül bakışın sağlanamaması ve örgütlenememe; kurumsal çeşitlilik ve koordinasyon zorlukları ve politika geliştirme ve uygulama ile ilgili engeller (Ecevit, 2007) kadınları baskı altında tutmaktadır.

Kadınların Yapmak İstedikleri İşin Alanını Belirlemede Etkili Olan Bazı Unsurlar

Araştırmaya katılan kendi adına veya ortağı olduğu bir işyeri olmayan kadınların bir iş yeri kurmak isteseler, iş alanını belirlemede hangi unsurları ne ölçüde önemli bulduklarına ilişkin veriler araştırılmıştır.

Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların %8,62'si için yapmak istenen iş alanını belirlemede, o işin kendi ilgi alanına uygun olması çok az önemli bir unsur olurken, %51,73'ü için çok fazla önemli bir unsurdur. Eğilim gösteren kadınların ise %43,64'ü için bu durum çok fazla önemli olurken, %9,09'u için çok az önemli olmaktadır. Bir işletmesi olmayan bu kadınların geneli göz önüne alınırsa, işletme kurmada ilgi alanına uygun olma durumu büyük ölçüde önemsenen bir durumdur denilebilir.

Kadınların %81,42'sinin yapılmak istenen işin karlı olmasını çok fazla önemli buldukları görülmektedir. Çok az önemli bulan kadın olmazken, kadınların %0,88'i az önemli bulmaktadır. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların ise %87,27'si bu durumu çok fazla önemli bulurken, %10,91'i fazla önemli bulmaktadır ve az veya çok az önemli bulan kadın bulunmamaktadır. Eğilim göstermeyen kadınların ise %75,87'si çok fazla önemli olarak görürken, %18,96'sı fazla önemli olarak görmektedir. Ayrıca eğilim göstermeyen kadınlarda da çok az önemli bulan kadın bulunmamaktadır. Buna göre kurulması istenen işletmenin, kar getireceğine kanaat edilmesi kadınlar için büyük ölçüde önemli bir unsurdur.

Yapılan bir çalışmada; kadınların özellikle yatırım kararlarındaki sabırlı yaklaşımları, yavaş ilerleme, katlanılabilir risk alma yönleriyle iş kurma sürecinde ve girişimcilikte daha az başarısızlık gösterdiklerini belirlenmiştir (Aslan ve Atabey, 2009).

Kadınların %6,20'si kurmayı düşündükleri işletmenin alanını belirlemede, işyerinin açılması düşünülen yerde ilk olması durumunu çok az, %39,85'i ise fazla önemli bir

unsur olarak görmektedir. Ayrıca kadınların geneli için bu durumun önemsenen bir durum olduğu söylenebilir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların ise %16,37'si için az önemli bir durum olurken, %47,27'si için fazla önemli bir durumdur. İşletmenin, kurulması düşünülen yerde ilk olması eğilim göstermeyen kadınların %20,68'i için az önemli bir durum olurken, %32,77'si için fazla önemli bir durumdur.

Yapılmak istenen işin alanını belirlemede, işin müşteri potansiyelinin iyi olduğu, yani satılması düşünülen hizmetin veya ürünün talep edilme durumunun iyi olması, kadınların %44,25'i için çok fazla önemli bir durumdur, %5,31'i için ise çok az önemli bir durumdur. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların ise %40,00'ü, eğilim göstermeyen kadınların %44,83'ü için çok fazla etkili bir unsurdur. Buna göre, kadınlar için müşteri potansiyeli iyi olan bir alanda bir iş kurmak, bir işyerini kurmada göz önünde bulundurulmuş önemli bir unsurdur denilebilir.

İşin alanını belirlemede önemli olduğu düşünülen bir başka unsur alınan eğitim türüne uygun olmasına ilişkindir. Kast edilen eğitim türü, mesleki eğitim kapsamına girebilecek her türlü edinilmiş eğitimi ve diğer tüm eğitimleri kapsamaktadır. Kadınların %41,60'nun bu unsuru çok fazla önemseydiği, %23,00'nün ise çok az önemseydiği görülmektedir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların ise %38,20'si için bu durum çok fazla önemli olurken, %21,81'i için çok az önemlidir. Eğilim göstermeyen kadınların %44,83'ü bu durumu çok fazla önemli bulurken, %24,13'ü fazla önemli bulmaktadır.

Yapılan işin alanını belirlemede eğitim seviyesine uygun olmasını kadınların %14,15'i çok az önemli bir faktör olarak görürken, %42,48'i çok fazla önemli bir faktör olarak görmektedir. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların %50,00'si bu faktörü iş alanını belirlemede çok fazla önemli bulurken, %10,35'i fazla önemli bulmaktadır. Eğilim gösteren kadınların ise %18,18'i bu faktörü çok az önemli bulurken, %34,55'i çok fazla önemli bulmaktadır.

Yine kadınların %51,33'ü iflas etme riskinin az olması unsurunu bir işin alanını belirlerken çok fazla önemseydiği, %3,53'ünün ise çok az önemseydiği görülmektedir. Bu unsuru girişimcilik eğilimi gösteren kadınların %50,91'i çok fazla, %5,45'i çok az önemli bulmaktadır. Eğilim göstermeyen kadınların ise %51,73'ü bu unsuru çok fazla önemli bulurken, %1,73'ü çok az önemli bulmaktadır.

Özdemir (2010); girişimciliğe aday olan kadınların girişimci olma kararlarını veya isteğini etkileyen motivasyon faktörlerini ortaya koymak amacıyla yaptığı çalışma sonucunda, kadınların girişimci olma isteklerinin “önceki veya mevcut işten duyulan memnuniyetsizlik” ile “bağımsız ve özgür olma isteği” gibi motivasyon faktörleri sonucu şekillendiğini belirlemiştir.

Kadınlar yeni bir girişim oluşturma yanında, girişimi geliştirme ve başarılı bir kuruluş haline getirme konusunda daha uzun vadeli düşünmekte, işletmenin nitelik ve standartları, hizmet kalitesi işletmenin piyasada saygın bir kuruluş olarak yerini alması konularına daha çok önem verdikleri belirtilmektedir (Arıkan, 2002).

Sonuç ve Öneriler

Toplumda cinsiyet eşitliği, refahın artmasında önemli bir yere sahip olan bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Kadınların ekonomik hayatta

kendilerine işveren olarak yer bulabilmeleri, kendi gelirlerini elde etmeleri ülke ekonomisinin güçlenme dinamiğini artırıcı bir etkidir. Bu bağlamda kırsal alanda kadınların, girişimci olarak ekonomik hayatta işveren konumunda olması, toplumsal refahın artırılmasında önemli bir role sahiptir. Aynı zamanda kadınların girişimcilik faaliyetlerine yoğun bir biçimde katılımları ekonomik kalkınma için önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

Bu çalışmada kırsal kadınların girişimcilik rolleri ortaya konulmuştur. Kadınlar, bir iş kurmak isterlerse, buna etkili olabilecek en önemli unsur; kazanç sağlamadır. Bir iş yerine sahip olamamada en fazla etkili neden ve sorun olabilecek faktör, sermaye bulmaktır. Yine kadınların, yapmak istedikleri işin alanını belirlerken göz önünde bulundurdıkları en önemli faktör, karlılıktır. Ayrıca kadınların %73,47'si, eğer bir iş kuracaklarsa tamamen kendilerine ait olacak bir işletmeye sahip olmak istemektedirler. Bir işletmesi olan kadınların, kendi işlerini kurma sebepleri arasında en fazla paya ekonomik özgürlük, kazanç sağlama ve bir kadının başarılı olabileceğini kanıtlanma sahiptir. Dolayısıyla kadınlarda ekonomik düşüncenin ön planda geldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kadınların toplum içindeki konumu düşünüldüğünde, kadınların girişimci olarak toplum içinde yer alması güç görünmektedir. Örgün eğitimin yanı sıra yaygın eğitimlerle kadınlara yönelik çalışmalara ağırlık verilmesi, girişimciliğe yönelik kredi ve hibe desteklerinin artırılması gerekmektedir. Kredi kaynaklarına erişimin önündeki engeller ortadan kaldırılmalıdır. Kredi destekleriyle ilgili yeterli bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır. Toplumun kadının çalışmasına ilişkin önyargılarını ortadan kaldırmak için yaygın çalışmaları ile kitle iletişim yöntemlerini kullanarak çalışmanın olumlu yanlarına yönelik programlar hazırlanmalıdır. Girişimcilik kooperatifleri kurularak kadınların örgütlenmeleri sağlanmalıdır. Kadınların pazarlama faaliyetlerine dönük olarak, ürün pazarlama, satış, reklam konularını içeren kapsamlı eğitim programları geliştirilmelidir. Kırsal kalkınma projeleri içerisinde kadın girişimcilere yönelik olan projelerin ağırlığı artırılmalıdır.

Kırsal alanda yaşayan kadınları girişimci olmaya yönlendiren faktörlerin ortaya konulması ve kadınların girişimcilik faaliyetine başlarken ve faaliyetlerini sürdürürken karşılaştıkları sorunların belirlenmesi sonraki planlamalara yön verecektir.

Kaynaklar

- Akyol T. 1993. Kadın Girişimciliğe Özendirme ve Destekleme Paneli Bildiriler ve Tartışmalar, Şafak Matbaacılık, Ankara.
- Allan S, Truman C. 1993. Women and Men Entrepreneurs: Life Strategies, Business Strategies, Women in Business Perspectives on Women Entrepreneurs, London, Routledge.
- Aslan Ş, Atabey A. 2009. Küresel Rekabette Kadın Girişimcilerin Rolü ve Türk Kadın Girişimci Tipolojisi, Journal of Azerbaijani Studies, 12: 1-17.
- Arıkan S. 2002. Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Cam E. 2003. Türk İstihdam Politikasında Çalışan Kadınlar ve Uygulanan Politikalar 2: İstihdam Politikaları, Çelik-iş Sendikası Aylık Yayın Organı, 13, Ankara.

- Çelik C, Özdevecioğlu M. 2001, Kadın Girişimcilerin Demografik Özellikleri ve Karşılaştıkları sorunlara İlişkin Nevşehir İlinde Bir Araştırma. 1. Orta Anadolu Kongresi, Nevşehir.
- Çıngı H. 1990. Örnekleme Kuramı. Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi Yayınları Ders Kitapları Dizisi: 20. H.Ü. Fen Fakültesi Basımevi. Ankara.
- Driga O, Lafuente E, Vaillant Y. 2009. Reasons for the Relatively Lower Entrepreneurial Activity Levels of Rural Women in Spain, Journal of the European Society for Rural Sociology (Sociologia Ruralis), 49: 70-96.
- Düzgüneş O, Kesici T, Gürbüz F. 1983. İstatistik Metotları 1. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları:861, Ders Kitabı:229, Ankara.
- Ecevit Y.1993. Kadın Girişimciliğe Özendirme ve Destekleme Paneli Bildiriler ve Tartışmalar, Şafak Matbaacılık, Ankara.
- Ecevit Y. 2007. Türkiye’de Kadın Girişimciliğine Eleştirel Bir Yaklaşım. 1. Baskı, Uluslararası Çalışma Ofisi (ILO), Ankara.
- Gökakın ZÖ. 2000. Doksanlı Yılların Yeni Kahramanları: Türkiye’de Girişimci Kadın Profili, 8. Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı, Nevşehir.
- Güldal. 2006. Kadın Yöneticileri Motive ve Demotive Eden Faktörlerin Tespitine Yönelik Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- İyicil AG. 2006. Avrupa Birliği’ne Giriş Sürecinde Türkiye’deki Kadın Girişimciliğinin İrdelenmesi Ve Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kaur D, Hyden C. 1993. Not Just For Pin Money: A Case Of Study of The West Midlands Clothing Business Start-Up Project, Women in Business: Perspectives On Women Entrepreneurs, London.
- Kutanis ÖR. 2003. Girişimcilikte Cinsiyet Faktörü: Kadın Girişimciler, 11.Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, Afyon.
- Kutlu Ö. 2006. Türkiye’de Kadın Girişimciliği, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kibas PB. 2005. Rural Entrepreneurship in Kenya: Perception of Women on Entrepreneurship, <http://sbaer.uca.edu/research/icsb/2005/paper110.pdf>, Erişim Tarihi: 10.02.2015.
- Mboko S, Smith-Hunter AE. 2009. Women Entrepreneurs in Zimbabwe: A Case Study, The Journal of Global Business Issues , 3:157-169.
- Narin M, Marşap A, Gürol MA. 2006. Global Kadın Girişimciliğinin Maksimizasyonunu Hedefleme: Uluslar arası Arenada Örgütlenme ve Ağ Oluşturma, Gazi Üni., İİBF Dergisi.
- Şahin H. 2002. Türkiye Ekonomisi, Ezgi Kitap Evi Yayınları, Bursa.
- Saray G. 1993. Türkiye’de Kadın Girişimciliği, Kadını Özendirme ve Destekleme Paneli, Bildiriler ve Tartışmalar, Şafak Matbaacılık, Ankara.
- Soysal A. 2010. Kadın Girişimcilerin Özellikleri, Karşılaştıkları Sorunlar ve İş Kuracak Kadınlara Öneriler: Kahramanmaraş İlinde Bir Araştırma, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İİBF Dergisi, 5: 71-95.
- Örücü E, Kılıç R, Kılıç T. 2007. Cam Tavan Sendromu ve Kadınların Üst Düzey Yönetici Pozisyonuna Yükselmelerindeki Engeller: Balıkesir İli Örneği, Celal Bayar Üni., İİBF Yönetim ve Ekonomi Dergisi,
- Özdemir AA. 2010. Potansiyel Girişimci Olan Kadınların Motivasyon Faktörleri ve Eskişehir’de Bir Araştırma, Ege Akademik Bakış, 10: 117-139.
- OECD. 2004. Women’s Entrepreneurship:Issues and Policies, 2.OECD Conference of Ministers Responsible for Small and Medium Sized Enterprises (SMEs), İstanbul.
- Toksöz G. 2007. İşgücü Piyasasının Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Analizi ve Bölgeler Arası Dengesizlikler, Çalışma ve Toplum 4.
- Tosunoğlu T. 2003. Girişimcilik ve Türkiye’nin Ekonomik Gelişim Sürecinde Girişimciliğin Yeri, Doktora Tezi, Anadolu Üni., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.